

starosta má pod svým odpovídáním právo nálezy magistrátu sistovati a věc, týká-li se působnosti samostatné, vznést na městskou radu. Pokud jde o činnost žalovaného jako primátora, ustanovuje § 36 (uved. řádu), že jest obec zastoupena ve svých záležitostech sborem obecních starších, v jichž čele jest starosta, a § 137 (uved. řádu), že má starosta právo i povinnost, domnívá-li se, že usnesení městské rady působí obci podstatnou škodu, vykonání jeho zastaviti, a konečně § 81 (uved. řádu), že policii stavební má obec. Z ustanovení těch, zejména §§ 141, 147 a 137, vyplývá, že jest starosta odpovědným ze své úřední činnosti, ať již ji vykonává jako primátor neb předseda magistrátu, leč otázku, komu odpovídá z této činnosti, lze odpověděti podle smyslu těchto předpisů jen tak, že odpovídá toliko osobě, kterou v obojí funkci zastupuje, totiž obci (§ 36). Že jest tomu tak, vyplývá i z obdobného ustanovení § 66 (obecního zřízení pro Čechy), v němž jest výslovně ustanoveno, že starosta odpovídá ze svého úředního jednání obci, případně také vládě, v přenesené působnosti. Názor, že žalovaný odpovídá podle předpisů obecního řádu pražského ze své úřední činnosti jako starosta a předseda magistrátu, z níž jedině odvozuje žalobkyně uplatňovaný nárok, i osobám třetím, nemá v předpisech těch opory. Námitka nedostatku pasivní legitimace na straně žalovaného jest tudíž odůvodněna. Bylo proto již z tohoto důvodu odepřítí oprávnění žalobnímu nároku.

Čís. 11725.

Měla-li kupní cena ujednaná v anglické měně býti kryta směnkami ve švýcarské měně podle kursu 25.22 (zlatá parita), kupitel mohl však platiti kupní cenu i v librách a neměl nésti škodu z toho, kdyby anglická měna, kterou si opatří, klesla pod paritu smlouveného krytí ve švýcarské měně, — šlo risiko poklesu kursu anglické měny na vrub prodatele a kupitel byl oprávněn platiti buď částkou liber podle faktury nebo tolika švýcarskými franky, kolik odpovídalo anglickým libráům podle faktury bez ohledu na kurs libry.

Anglické libry nestaly se pro zrušení zlatého standardu jinou měnou, šlo jen o pokles měny.

Ujednání rozhodčího soudu nezakládá nepřipustnost pořadu práva, nýbrž nepřislusnost řádného soudu, k níž nelze hleděti z úřadu, nýbrž jen k námitce. Žalobce, jenž sám podal žalobu u řádného soudu, nemůže namítati, že jest příslušný rozhodčí soud, a nemůže brániti žalovanému, jenž nevznese námitku nepřislusnosti řádného soudu, by se nebránil ve věci tím, čím by se mohl brániti u rozhodčího soudu.

(Rozh. ze dne 3. června 1932, Rv I 687/32.)

Proti směnečným platebním příkazům na zaplacení 980.95, 2433, 2873 a 1509.15 šv. franků s přísl. namítla žalovaná firma, že strany učinily dohodu, jakž z korespondence vyplývá, že žalovaná jest oprávněna směnky dané žalující straně, třebaže zněly na švýcarské franky, propláceti v anglických librách a že žalující strana vzala na se risiko případných kursovních ztrát a diferencí a že se proplácení smének mělo dít v kursu 1 £ = 25.22 šv. franků, takže sporné směnky byly poukazem

£ 693, 19, 11 úplně vyrovnány. Naproti tomu dovozovala žalující firma, že nebylo ujednáno proplácení směnek v librách při kursu 1 £ = 25.22 šv. fr., za všech okolností a že žalobkyně převzala jen kursovní risiko angl. libry na zlaté paritě 25.22 oproti šv. franku a že tak učinila jen vzhledem na zlatý standart pro angl. libru, že žalovaná také vždy plnila své směnečné platební povinnosti ve švýcarských francích a teprve po zrušení zlaté měny anglické ze dne 21. září 1931 pokoušela se prolomit tento postup, chtějíc poukázat žalobkyni znehodnocené libry papírové. Procesní soud první stolice směnečné platební příkazy zrušil, odvolací soud napadený rozsudek potvrdil. Důvody: Základ pro posouzení věci skytají tyto dopisy: V dopisu ze dne 6. července 1929 poukazuje žalobkyně na podmínky švýcarské národní banky a prohlašuje, že může proto směnky jen tehdy dáti diskontovati, znějí-li na švýcarskou měnu, a žádá proto o zaslání obou akceptů na franky, projevuje však ochotu, nahraditi diferenci, bude-li v době splatnosti směnek kurs liber pod paritou 25.22. Dopisem ze dne 9. července 1929 projevuje žalovaná strana ochotu, vydávati příště (in Zufunft) směnky na švýcarské franky, avšak pod podmínkou, že jest jí volno opatřiti si fakturované peníze v anglických librách místo ve švýcarských francích a poukazuje k tomu, že bude míti asi efektivní anglickou měnu a utrpěla by kursovní ztrátu, kdyby jí nemohla použiti efektivně a musela krýti ve měně švýcarské, a ptá se, je-li žalobkyně srozuměna s tím, aby směnky byly vystaveny ve švýcarských francích, ale placení (Überweisung) bylo eventuelně v librách šterlinků. S tímto navrženým způsobem prohlásila žalující strana souhlas dopisem ze dne 15. července 1929. I v odpovědi ze dne 27. července 1929 na dotaz žalované ze dne 24. července 1929 projevila žalobkyně ochotu, by místo směnečné sumy ve švýcarských francích byla protihodnota poukázána v librách. Z toho vyplývá a právem zjistil první soud, že se stala mezi stranami dohoda, podle níž žalovaná strana byla oprávněna platiti podle své vůle buď ve švýcarských francích neb v librách. O tom, že se tato dohoda děje za předpokladu trvání zlaté měny anglické, není nikde zmínky; bylo-li to předpokladem strany žalující, ostatně nikde zřejmě nevysloveným, bylo to jen motivem, který se však nedotýká platnosti dohody. Odvolání se žalující strany na § 880 obč. zák. není případné, poněvadž nejde o věc, která byla vzata z obchodu, a ani dovolávání se §§ 863, 914, 915 obč. zák. a čl. 278 a 279 obch. zák. nemůže vyvrátiti, že se ona dohoda stala a prokázati, že byla podmíněna trváním zlaté měny anglické. Ani o aliud tu nejde, nýbrž o touž měnu librovou, třebaže ne již zlatem podloženou a co do kursu sniženou. Neodůvodněný jest i názor žalující strany, že anglická libra = zlatá parita 25.22 šv. fr. smluvna byla jen pro fakturování, nikoli pro placení. To z dopisů výše uvedených nevyplývá, nýbrž mluví se v nich o placení (Überweisung). Správně usuzuje soud první stolice, že žalobkyně převzala risiko za pokles liber proti šv. frankům tím, že připíše žalované k dobru dotýčnou skutečnou kursovní diferenci vzhledem k ujednanému vyúčtovacímu kursu 25.22 šv. fr. = 1 £. Risiko tu bylo vždy, poněvadž otřes měny třeba sebe pevněji konsolidované, nastati může a s ním také musí býti počítáno.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Žalovaná vznesla v podstatě námitku, že směnky jsou zaplacený, opírajíc ji o ujednání, že byla oprávněna vyplatiti směnky znějící na švýcarské franky v anglických librách podle kursu 25.22 (1 libra za 25.22 švýc. franků) a že žalující firma vzala na sebe kursovní ztráty vyplývající z rozdílu ujednaného a běžného kursu, klesne-li libra pod ujednaný kurs, ale že ponechá žalované k dobru, bude-li kurs liber vyšší, než ujednaný (zlatá parita). Ve sporu jde tedy o to, 1. zda jsou žalobní směnky zaplacený částkou švýcarských franků, která odpovídala částce liber podle faktur, podle ujednaného kursu 25.22, či 2. zda může žalobkyně vymáhati doplatek přes ono ujednání. Zní-li směnka na určitou částku peněz, jest zaplacená teprve, když věřitel přijal jako placení částku peněz, na niž směnka zní. Podle § 1413 obč. zák. není věřitel povinen ani dlužník oprávněn dáti jako placení něco jiného, než je předmětem závazku. Předmětem směnečného závazku byly švýcarské franky. Podle § 33 směn. zák. jest platiti druhem peněz určeným ve směnce. Zní-li směnka na druh peněz, který není v platebním místě zákonnou měnou a neustanovil-li výstavce slovem »skutečně« (efektivně) nebo jiným podobným rčením, že má býti placeno druhem peněz, na směnce určeným, může býti placeno druhem peněz, který je běžný v místě platebním podle průměru kursu »peníze« a »zboží«, které měl druh peněz ve směnce určený posledně před platebním dnem na pražské burse. Ježto se přijetí směnek, z něhož jest žalováno, stalo v tuzemsku, jest závazek z něho plynoucí posuzovati podle tuzemského práva (§ 91 směn. zák.). Nebylo popřeno, že na žalobní směnky nebyla splacena směneční valuta ve švýcarských francích, na které zněly, nýbrž valuta v anglických librách, odpovídající částce franků nikoli podle kursu v den splatnosti, nýbrž podle nižšího kursu 25.22, takže není sporno, že nebyly ve švýcarských francích splaceny částky, o něž je žalováno. Proto nelze míti za to, že směnky byly zaplacený plnou hodnotou švýcarských franků, na něž zněly. Jiná jest ovšem otázka, zda žalobkyně přes to, že směnky nebyly plně vyplaceny, může plnou výplatu jejich žádati proti úmluvě o proplacení směnek, zda žalovaná firma může podle § 87 směn. zák. namítati, že žalující firma vymáhá doplatek neprávem, protismluvně. V té příčině se žalovaná dovolává ujednání, učiněného v roku 1929 v dopisech ze dne 6., 9., 15., po případě v dopisech ze dne 24. a 27. července 1929 a 10. a 14. prosince 1929. V dopisech ze dne 6. července 1929 sděluje žalobkyně, že nemůže akcepty žalované, znějící na anglické libry, stejně jako dosavadní frankové akcepty diskontovati, ježto Národní banka švýcarská přijímá k eskontu jen směnky, znějící na švýcarskou valutu. Proto žalobkyně žádá, by jí žalovaná zaslala směnky na švýcarské franky. Aby žalovanou odškodnila za kursovní risiko, prohlásila, že v případě, bude-li kurs pod paritou (rozuměl zlatou 25.22), že nahradí žalované rozdíl. Bude-li vyšší kurs, půjde zvýšení k dobru žalované. Podotýká se, že podle závěrečných listů prodáno bylo zboží za anglickou valutu. Na to žalovaná v dopise ze dne 9. července 1929 prohlásila, že vystaví směnky na švýcarské franky, vyhradila si však, že si může opatřiti fakturní částky místo ve švýcarských francích v librách,

bude-li se jí to hoditi. Je pravděpodobno, že bude míti anglické libry také v době splatnosti směňky a utrpěla by ztrátu na kursu, kdyby nemohla anglických peněz upotřebiti a musela krýti směňku měnou švýcarskou. Kdyby se žalobkyni nehodilo v době splatnosti poukázání anglických peněz, musela by proto svého času počítati kursovní rozdíl. Ježto žalobkyně navrhla, že rozdíl ponese, zbývá jen, by žalobkyně svolila, zda souhlasí se způsobem, by směňky byly vystaveny ve švýcarských francích a poukázány libry, či, má-li se výplata díti skutečně ve švýcarských francích a žalovaná si má účtovati rozdíl. Na to v dopise ze dne 15. července 1929 žalobkyně prohlásila souhlas s tím, by směňky byly vystavovány ve švýcarských francích a jako úhrada svého času byly poukazovány také i libry, a že jest ochotna nésti rozdíl podle svého dopisu ze dne 6. července 1929. Kupní cena, kterou směňky kryly, byla ujednána v anglické měně a proto podle oněch dopisů měla žalovaná tuto kupní cenu sice krýti směnkami ve švýcarské měně podle kursu 25.22, ale mohla platiti i v librách ujednanou kupní cenu a neměla nésti škodu z toho, kdyby anglická měna, kterou si opatří, klesla pod paritu smluveného krytí ve měně švýcarské. Proto bylo ujednáno, že žalovaná může platiti v librách podle své vůli a žalobkyně nese újmu z tohoto způsobu placení. Z toho plyne, že podle úmyslu stran mělo risiko poklesu kursu anglické měny jíti na vrub žalobkyně a že žalovaná byla oprávněna platiti buď částkou liber podle faktury, nebo tolika švýcarskými franky, kolik odpovídalo anglickým libráům podle faktury bez ohledu na kurs libry. Žalobkyně nebyla oprávněna požadovati rozdíl podle dočasného kursu libry v době placení. Žádá-li tedy žalobkyně tento rozdíl tím způsobem, že uplatňuje směňky znějící na švýcarské franky v plné výši, činí tak neprávem a žalovaná jí právem namítá onu dohodu, jež je rozhodující skutečností pro tento spor. Přihlédne-li se s tohoto hlediska blíže k dovolacím vývodům, jimiž se uplatňují všechny dovolací důvody § 503 c. ř. s., lze k nim dodati toto: Nezáleží na tom, že při koupi směřoval úmysl stran k tomu, aby se každé z nich dostalo rovnocenného vzájemného plnění, neboť faktury zněly na anglické libry a tyto byly jen za účelem eskontu (viz dopis z 6. července 1929) převedeny na švýcarské franky. Hodnota zboží však zůstala vyslovena v anglických librách, na které zněly faktury jako na kupní cenu, a tato cena byla zaplácena. Při tom je lhostejno, že strany nepomýšlely na mimořádný pokles kursu anglické libry, neboť žalobkyně nemůže se jen z tohoto důvodu domáhati valorisace zvýšením smluvené kupní ceny, by tato vyrovnala se směnečné hodnotě švýcarských franků podle dnešního jich poměru k anglickým libráům. Pro tento spor stačí, že to nebylo výslovně smluveno, a že úmyslem stran bylo usnadnění eskontu a nic jiného. Dovolatelka se neprávem dovolává toho, že převzala a chtěla převzítí jen risiko poklesu anglické libry na tehdejší zlaté paritě (jedna libra = 25.22 švýc. franků). Její neprojevený úmysl jest podle § 901 obč. zák. pouhou nerozhodnou pohnutkou. K úplnému vysvětlení věci nebylo potřeba prováděti důkaz směnkami, účty, uzávěrkami, korespondencí, obchodními knihami, svědky a znalci o úmyslu samé dovolatelky, jaký ona chtěla závazek převzítí a o tom, že žalovaná ve švýcarských francích platila. Tato okolnost není sporná a plyne z předložených listin, jaká

kupní cena byla ujednána, a také, jak bylo placeno. Úmysl samé dovoatelky není rozhodný, an nebyl společným úmyslem obou stran. Dovoatelka má neprávem za to, že bylo smyslem dohody, že žalovaná je povinna propláceti směnky ve švýcarských francích v plné částce. Z dopisů ze dne 9. a 15. července 1929 plyne, že se strany shodly na tom, že žalovaná může platiti také librami, t. j. částkou liber ujednanou podle faktury jako kupní cena, a že žalobkyni postihne rozdíl v kursu, takže zaplacením částky liber ve faktuře vytčené měla býti kupní cena považována za zaplacenou, aniž je žalovaná povinna doplatiti na smlouvenou kupní cenu tolik anglických liber, by úhrnná částka rovnala se směnečné valutě vyslovené ve švýcarských francích podle kursu v den placení nebo doplatila přímo zbytek směnečné valuty ve švýcarských francích. Není správné, že se strany nedohodly. Ujednaly si, že žalovaná bude platiti v librách podle své vůle a že to půjde na vrub žalobkyně. V tom obě souhlasily. Odvolací soud se neocitá v rozporu se spisy, vycházejí z toho, že se strany o způsobu úhrady směnek shodly. Jde v podstatě o právní úsudek odvolacího soudu a ten jest správný. Dovoatelka snaží se vyvoditi nedostatek dohody a souhlasu z pouhého slovíčkářství nevystíhujíc, že platem kupní ceny a úhradou směnek na krytí kupní ceny vystavených měl býti i plat v librách, a to částkami vyúčtovanými ve fakturách, ač směnky zněly jen na švýcarské franky, neboť tím měl býti umožněn eskont a neměla býti zvýšena kupní cena, při čemž risiko tohoto postupu měla nésti žalující firma. Protihodnotou v dopise ze dne 24. července 1929 byla zřejmě míněna protihodnota předem přesně smlouvená, nikoli protihodnota podle běžného kursu v době placení, ježto jinak by proti úmyslu stran risiko kursovní nenesla žalobkyně. Tvzení, že žalovaná, platíc po zrušení standardu anglickými librami, plnila aliud, není správné. Pokud dovoatelka tímto tvrzením míní předpoklad, že anglické papírové peníze byly v čase smlouvy, t. j. r. 1929 plně zlatem kryté a volně za zlato v plné hodnotě vyměnitelné, nelze z toho vyvoditi, že anglické libry po zrušení standardu jsou jinou měnou, aliud. Šlo o pokles měny, nikoliv o zavedení jiné měny. Měla-li žalobkyně na mysli jen anglickou měnu zlatem podloženou, šlo o pohnutku na její straně, jež za jednání o způsobu výplaty kupní ceny fakturní nebyla vyslovena a proto ji jest považovati za pouhou pohnutku podle § 901 obč. zák., jež nemá významu. Předpokládala-li to žalující firma, nedošel tento předpoklad výrazu v dopisech, jimiž dohoda o způsobu placení byla ujednána. Strany nemyslely patrně na změnu volné vyměnitelnosti anlických bankovek za zlato v plné výši. To pak jde na vrub dovoatelky, jejíž smluvní nárok zůstal tím nezměněn.

O přípustnosti právního pořadu správně nepřislušnosti řádných soudů, rozhodly nižší soudy souhlasně. Ovšem učinily tak jen v důvodech, nikoliv zvláštním formálním usnesením. Proto se Nejvyšší soud může s touto otázkou zabývati, aniž vadila v této věci pravoplatnost rozhodnutí nižších soudů a zásada vyslovená v § 528 c. ř. s. (srov. nář. č. 3775 a 4517 sb. n. s.). Dovoatelce však nelze dáti za pravdu, že pořad práva není přípustným, správně, že věc jest odňata příslušnosti řádných soudů. Ujednání o rozhodčích nezakládá námitku nepřípustnosti pořadu práva, nýbrž námitku nepřislušnosti řádného soudu. K ta-

kové námitce nelze hleděti z úřadu, nýbrž jen na námitku strany (srov. 4957, 6734 a 3510 sb. n. s.). Žalovaná však nevznesla tuto námitku. Žalobkyně, která sama podala žalobu u řádného soudu, nemůže se jeho nepřislušnosti dovolávati, protože se podáním žaloby u řádného soudu vzdala práva vznést nárok na rozhodčí soud. Jenom žalované bylo volno namítati nepřislušnost řádného soudu. Ana tato námitka žalované nebyla učiněna, nelze k smlouvě o rozhodčím hleděti. Mínění dovolatelky zastávané ve sporu, že žalovaná v tomto sporu nemůže uplatniti námitkou ujednání o způsobu vyplácení směnek vydaných na kupní cenu, protože podle závěrečného listu o koupi byl příslušným k rozhodnutí sporu ze závěrečného listu rozhodčí soud a že proto o oné námitce jen tento může rozhodovati, pohybují se jistě v bludném kruhu. Ana dovolatelka sama uplatnila svoje nároky z koupě, třeba byly kryty směnkou u řádného soudu, nemůže žalované brániti, ana nevznesla námitku nepřislušnosti řádného soudu, by se nebránila ve věci tím, čím by se mohla brániti u soudu rozhodčího. Proto ani není třeba zabývati se tím, zda rozhodčímu soudu podléhají i nároky za směnek přijatých na krytí kupní ceny.

Čís. 11726.

Dávka z přírůstku hodnoty nemovitostí.

Zcizovací hodnota pozemku, zabaveného podle zákona ze dne 27. května 1919, čís. 318 sb. z. a n., o zajištění půdy drobným pachtýřům, nemůže býti vyšší, než přejímací cena podle § 8 tohoto zákona.

(Rozh. ze dne 4. června 1932, R I 370/32.)

K návrhu Zemského inspektorátu pro zemské dávky v Praze, by byla za účelem vyměření dávky z přírůstku hodnoty stanovena zcizovací hodnota pozemků, vykoupených podle zákona čís. 318/1919 sb. z. a n. za 5.500 Kč, stanovil soud první stolice zcizovací hodnotu těchto pozemků na 5.500 Kč. Rekursní soud napadené usnesení potvrdil. Důvody: Jde o odhad pozemků vykoupených podle zákona čís. 318/19 sb. z. a n. na přejímací cenu 5.500 Kč stanovenou dohodou stran. Zemský inspektorát pro zemské dávky v Praze žádá soudní odhad těchto pozemků s poukazem na ustanovení § 17 odst. (4) vl. nař. čís. 545/20 sb. z. a n., poněvadž vznikla pochybnost o tom, zda přejímací cena odpovídá obecné hodnotě pozemků, při čemž uvádí zemský inspektorát, že k přejímací ceně nelze vůbec přihlížeti, poněvadž okolnost, že pozemky byly vykoupeny podle zák. čís. 318/19 jest nerozhodná pro stanovení objektivní zcizovací hodnoty k účelům dávkovým. Naproti tomu odpůrce uplatňuje tuto vlastnost pozemků jako rozhodnou, poněvadž dispozice vlastníka byla omezena do té míry, že pozemky nesměl prodati za cenu, které by byl docílil na volném trhu, nýbrž musil se spokojiti s cenou přejímací určenou zákonem čís. 318/19. Znalci ocenili odhadované pozemky porovnáním cen v době zcizení, t. j. dne 27. února 1922 v místě na volném trhu obvyklých na 16.604 Kč 25 h. V roce 1913 měly pozemky ty dle posudku znalců cenu 2.276 Kč 04 h. Jde o to, jaký